

Plenum

Onsdag 27.9.2023 kl. 13.59—18.14

5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ett temporärt incitamentsystem för skogsbruket

Regeringens proposition RP 16/2023 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till jord- och skogsbruksutskottet.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom den utsatta tiden hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter övriga ärenden på dagordningen. — Minister Essayah håller presentationen.

Debatt

15.24 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyseessä aika tekninen korjausesitys edellisen hallituskauden aikana säädettyyn niin sanottuun Metka-lakiin, joka astuu voimaan 1.1.2024. Tässä on havaittu nyt muutama tekninen korjaus, jotka on syytä tehdä.

Ehkä noin yleisesti voisi sanoa hallitusohjelman kirjauksista ensin, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan metsien käyttö pohjautuu aktiiviseen ja monitaivoitteiseen metsänhoitoon Kansallisen metsästrategian 2035 mukaisesti. Niin kuin aiemminkin hallituskausilla, olemme linjanneet, että metsien kasvua edistäviksi toimenpiteiksi kirjataan muun muassa nuorten metsien hoitaminen laadukkaasti ajallaan ja hoitorästien poistaminen, ja tavoitteena on lisätä metsänhoidon määrää ja varmistaa myöskin kannustejärjestelmän sujuva käyttöönotto. Tosiaankin tässä nyt entinen Kemera-lainsäädäntö päättyy ja lähdemme sitten tällä Metkalla 1.1.2024 liikkeelle. Toki vielä sitten vanhaa Kemera-rahoitusta pystyy hakemaan tuonne lokakuun alkupäiville saakka.

Tässä hallituksen esityksessä on siis kolme teknistä muutosta tähän metsätalouden kannustejärjestelmä -lakiin. Ensinnäkin muutetaan viittaus tähän uuteen, joulukuussa 2023 annettavaan vähämerkityksistä tukea koskevaan Euroopan komission asetukseen, eliikkä tähän niin sanottuun de minimis -asetukseen. Koska se tulee vasta joulukuussa, meidän pitää nämä viittaukset nyt tehdä sen mukaisesti tässä vaiheessa, että ne eivät viittaa esimerkiksi yksittäisiin rahasummiin vaan puhutaan nimenomaan siitä Euroopan komission antamasta esityksestä.

Sitten toinen kohta, mikä tässä muutetaan, niin muutetaan ympäristötukisopimusta koskevista neuvotteluista laadittavaan pöytäkirjaan merkittäviä tietoja.

Sitten kolmantena tässä on, että lisätään säännös tämän rahoitushaun avautumisen ajankohdasta, eliikkä se avautuisi sitten 1.3.2024.

Punkt i protokollet PR 33/2023 rd

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki myönnetään tänä vähämerkityksellisenä tukena eli de minimis -tukena, ja uusi komission asetusta tulee nostamaan vähämerkityksellisenä tukena myönnettävän tuen enimmäismäärää. Tätä emme vielä ihan tarkalleen tiedä, mutta se, mitä komissiossa on ollut vireillä, viittaisi siihen. Joulukuussa tosiaan sitten olemme sen suhteen viisaampia. Enimmäismäärän nouseminen mahdollistaa kuitenkin aikaisempaa useammalle metsänomistajalle tuen myöntämisen kaikkiin taimikon ja nuoren metsän hoitotöihin.

Ympäristötukisopimusta koskevan neuvottelun pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista säädettäisiin siis tarkemmin lain tasolla, jotta kyseisistä tiedoista olisi mahdollista säätää sitten tarkemmin ministeriön asetuksella. Kyse on siitä, että ministeriön asetuksella säänneltävästä asiasta tulee olla riittävät perussäännökset laissa. Ympäristötukisopimusta koskevan neuvottelun pöytäkirjaan merkittäviin varsinaisiin tietoihin ei ole siis tulossa mitään muutosta siltä osin, vaan ainoastaan juuri se, että ne säädetään nyt tarkemmin lain tasolla.

Sitten tosiaan kolmas kohta, mikä tässä esityksessä on sisällä, on metsätalouden kannustejärjestelmälain päivämäärä, eli ensinnäkin se kannustejärjestelmälaki tulee 1.1.2024 voimaan, mutta sitten se rahoitushaku avautuu 1.3.2024, ja se mahdollistaa sen, että Suomen metsäkeskus ennättää saada rahoituksen hakuun liittyvät sähköisen asioinnin palvelut ja myös hakemusten käsittelyyn liittyvän tietojärjestelmän keskeiset osat valmiiksi ennen kuin tuo rahoitushaku avautuu. Hakemusten hallinnointi on varmasti helpompaa ja nopeampaa, kun nämä hakemukset sitten voidaan vastaanottaa ja käsitellä sähköisesti. Taimikon ja nuoren metsän hoitotyön voi aloittaa heti kun laki on tullut voimaan, koska de minimiksessähän sen voi aloittaa jo heti silloin niin kuin etukäteisesti, mutta näissä muissa työlajeissa työt voi aloittaa sitten vasta kun Metsäkeskus on tehnyt tämän rahoituspäätöksen niiltä osin. — Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla hallituksen esityksen esittelen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia esittelystä. — Sitten onkin puheenvuorojen aika, ja puheenvuorot aloittaa edustaja Kalmari.

15.28 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, tämä on teidän ensimmäinen lakihankkeenne ja positiivinen sellainen, joskaan ei kovin iso, mutta itse asiassa mielestäni sillä tavalla erittäin merkityksellinen, että meillä Suomessa on aika paljon yhteismetsiä ja niitä omistavat ihan tavalliset metsänomistajat. Ja yhteismetsät eivät kaikilta osin ole päässeet käyttämään näitä tukia, eivät Kemera-tukia, mutta eivät tulevan Metkankaan tukia, koska siellä tämä de minimis -sääntö sitten on joiltain osin tullut vastaan. Nyt näyttäisi siltä, että valtaosa yhteismetsistä pystyy sitten jatkossa niitä käyttämään — ehkä suurimmassa niistä saattaa ylärajat vieläkin paukkua. Mutta siksi oli tärkeää, että tämä asia huomioitiin.

Kun tuossa edellisessä puheenvuorossani, mikä liittyi lisätalousarvioon, annoin kyllä aika lailla palautetta siitä, että maatalouden kriisitukia ei ohjattu maataloudelle takaisin jossain muodossa, niin haluan antaa taas tämän metsätalouden osalta teidän hallitusohjelmastanne ja tästä ajatusmaailmasta, minkä tähän alkuun latasitte, erittäin paljon kiitoksia. Nimittäin on tärkeää, että me Suomessa huolehdimme siitä, että metsät kasvavat, niitä hoidetaan, ja kun sitä kasvua tulee lisää, niitä voidaan kestävästi käyttää. Tällä on todella iso merkitys Suomen kansantaloudelle. Meidän vientituloistammekin noin 20 prosenttia tulee metsäsektorilta. Metsä on valtavan suuri työllistäjä, ja metsä on meille kaikille suomalais-

Punkt i protokollet PR 33/2023 rd

sille tärkeä. Ja samalla kun se suhtautuminen, että metsiä voidaan käyttää, on hallitusohjelmassa tuotu julki, se lisää varmuutta siihen, että metsäsektorille voi tulla investointeja.

Ja mikä merkitys sitten niillä investoinneilla on? Niillä on toki lisäävä merkitys sitten taas tulovirtoihin Suomen kansantaloudessa, mutta niillä on myös ekologisesti iso merkitys. Nimittäin jos metsällä, metsän hoitamisella, on myös taloudellinen insentiivi, kannuste, sille metsänomistajalle, niin silloin metsistä pidetään huolta. Oikeastaan kaikissa niissä maissa, missä metsäkatoa tapahtuu, se tapahtuu siitä syystä, että metsällä ei ole arvoa, ei ole paikkaa, missä sitä metsää järkevästi käyttää. Suurin metsäkadon poistaja on tutkimustenkin mukaan pohjoisella pallonpuoliskolla se, että metsillä on järkevää käyttöä. Tällä on iso merkitys siinä, että metsiin ei leviä tuholaisia, ne eivät pala, kun niitä hoidetaan.

Kaiken kaikkiaan muutkin kirjauksenne, mitä sieltä hallitusohjelmasta metsäsektorille luin, ovat mieluisaa luettavaa. Toivon vaan, että niitä viedään eteenpäin, ja toivon menestystä ministerille työssään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten seuraavaksi edustaja Kinnari.

15.32 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tähän alkuun kiitos edustaja Kalmarille niistä kannustavista sanoista, mitkä koskivat hallitusohjelman metsäkirjauksia. Nyt kuultavassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annettua lakia, ja kuten kuultiin, muutos on luonteeltaan varsin tekninen.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan metsien käyttö pohjautuu aktiiviseen ja monitavoitteeseen metsänhoitoon kansallisen metsästrategian 2035 mukaisesti. Kansallisen metsästrategian 2035 visio on tavoitella kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille. Hankesalkku muodostuu kolmesta kärkihankkeesta: Metsien kasvu, Elonkirjoa talousmetsissä ja Metsäalan uudistuminen ja kilpailukyky. Myös tämä kilpailukyky on aivan keskeinen osio, mutta käsiteltävä esitys koskee nimenomaan metsien kasvua. De minimis -tuen enimmäismäärän nostaminen lisää valtionvarojen käyttöä taimikon ja nuorten metsien hoitoon, ja tämä mahdollistaa kasvavan alan tärkeitä taimikonhoitotöiden toteutuksia.

Kannustejärjestelmässä on päädytty taimikon ja nuorten metsien hoidon osalta de minimis -tukeen, koska tukeen siirtyminen pääosin sujuvoittaa tuen käyttöä ja vähentää sen myöntämisen hallinnollisia kustannuksia. Ja kuten kuultiin, itse rahoitushaku avautuu 1.3.2024, ja tällä halutaan varmistaa se, että järjestelmät myös toimivat siinä vaiheessa, kun asiointi palveluissa alkaa.

Tämä tukimuoto on todella tärkeä, ja sen avulla voidaan parantaa taimikoiden ja nuorten metsien hoitotilannetta. Ja nämä satsaukset nuorten metsien hoitoon ovat kansantaloudellisesti järkeviä sekä hallitusohjelman mukaisia. Myös muutos vanhaan Kemera-lakiin on hyvä siltä osin, että hakemusten käsittelyn osalta sitä on muutettu niin, että hakemukset jätetään töiden toteuttamisen jälkeen eikä niissä ole ennakkoilmoitus- ja aikarajavelvoitteita samoin tavoin kuin vanhassa laissa. Muutos on hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lahdenperä.

Punkt i protokollet PR 33/2023 rd

15.35 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellä jo mainittiinkin, hallitusohjelman mukaan metsien käyttö pohjautuu aktiiviseen ja monitavoitteeseen metsänhoitoon kansallisen metsästrategian 2035 mukaisesti. Metsien kasvua edistäviksi toimenpiteiksi on kirjattu muun muassa nuorten metsien hoitaminen laadukkaasti ajallaan ja hoitorästien poistaminen. Tavoitteena on lisätä metsänhoidon määrää ja varmistaa kannustejärjestelmän sujuva käyttöönotto.

Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamiseksi. Muutos on luonteeltaan tekninen mutta tärkeä.

Kun harvennukset ja hoitotoimenpiteet tehdään oikea-aikaisesti ja laadukkaasti, puustolla on tilaa kasvaa. Terve, uudistava ja kasvava metsä vahvistaa hiilinieluja pitkäjänteisesti ja kestää paremmin hyönteis- ja luonnontuhoja, ja puusto järeyytyy nopeammin arvokkaaksi tukkipuiksi. Hoidetussa ja oikea-aikaisesti harvennetussa puustossa kasvutekijät saadaan parhaiten ohjattua puuyksilöihin.

Nuoren metsän hoidossa on mahdollisuus tehdä myös valintoja, jotka turvaavat luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä. Nuoren metsän hoidossa kerättävällä pienpuulla voidaan korvata turvetta ja fossiilisia polttoaineita energiatuotannossa. Pienpuu menee hyötykäyttöön, ja korjuu työllistää ja antaa tuloja alan toimijoille.

Tuki nuoren metsän hoitoon ja taimikon varhaishoitoon toimii kannusteena metsien hoitamiseen. Taimikoiden ja nuorten metsien hoidosta ei aina koidu välittömiä tuloja metsänomistajalle, vaan tulokset realisoituvat vasta vuosien päästä. Tämä saattaa vähentää metsänomistajan kiinnostusta lyhyellä aikavälillä vain kustannuksia aiheuttaviin toimenpiteisiin. Valtion satsaus metsänhoitoon tulee kuitenkin realisoitumaan valtiolle takaisin koron kanssa metsänomistajan myydessä puunjalostusteollisuudelle hyvin hoidetun metsän laadukkaita tukkeja. Suomelle koituvat vientitulot kerrannaisvaikutuksineen sekä puukaupoista kerättävä enimmillään 34 prosentin pääomavero kattavat moninkertaisesti nyt metsienhoitoon osoitettavat valtion tuet.

Arvoisa puhemies! Kuten sote-palveluissakin, ennaltaehkäisevä tuki koituu pidemmän päälle hyödyksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Jukkola.

15.38 Janne Jukkola kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomi elää metsistä. Luonnon kanssa sopusoinnussa eläminen on meille erittäin tärkeää. Suomen moninainen metsäluonto tarjoaa paitsi iloa ja elämyksiä myös elinkeinon merkittävälle osalle suomalaisista. 40 000 suomalaista työskentelee suoraan metsäteollisuuden palveluksessa, ja epäsuora työllisyysvaikutus huomioiden tämä voidaan lähestulkoon tuplata. Nämä ovat todellisia vientityöpaikkoja, jotka valtiontaloutta lopulta kannattelevat, sillä Suomen tavaraviennistä jopa noin viidesosa perustuu metsäteollisuuteen. Meidän kuuluu arvostaa metsätalouden merkitystä yhteiskunnassamme.

Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamiseksi. Vähämerkityksistä niin kutsuttua de minimis -tukea koskevia säännöksiä muutettaisiin huomioimaan uusi EU-säädös. Esitetty muutos on luonteeltaan tekninen mutta välttämätön lainsäädännön pitämiseksi ajantasaisena.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää metsäpolitiikan kansallisissa käsissä, ja hyvä niin. Metsäalan kilpailukykyisestä ja metsänomistajille kannustavasta toimintaympäristös-

Punkt i protokollet PR 33/2023 rd

tä pidetään huolta. De minimis -tuen enimmäismäärän nouseminen mahdollistaa aikaisempaa useammalle metsänomistajalle tuen myöntämisen kaikkiin taimikon ja nuoren metsän hoitotoihin.

Hallituksen vastuullisella metsäpolitiikalla vahvistetaan luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja turvataan hiilinielut pysyvästi. Näin voidaan tulevaisuudessakin metsiä hyödyntää tarpeisiimme.

Hallitus toimeenpanee kansallisen metsästrategian, jolla turvataan metsien varma ja tehokas ylläpito sekä kasvu. Metsästrategian tavoitteena on vahvistaa hakkuiden oikea-aikaisuutta. Hyödynnetään turvemaita, kehitetään metsätuhojen seuranta sekä vakiinnutetaan metsäbiotalouden toimintaa. Kaikki nämä toimet ovat merkittäviä metsätalouden edistäjiä. Mikä tärkeintä, hallituksen metsäpolitiikka edistää metsänomistajien työrauhaa.

Hallitusohjelman metsäpolitiikka on oikeudenmukaista ja taloudellisesti järkevää ottaen huomioon kaikessa päätöksenteossa alueelliset, taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät kysymykset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elomaa, poissa. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.41 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näihin hallituksen metsäpolitiikkaa kohtaan osoitettuihin kiitoksiin on kyllä helppo yhtyä. Hallituksen ja hallitusohjelman linja suhteessa metsätalouteen ja metsäteollisuuteen on mielestäni aivan hyvä. Toki aina parannettavaa löytyy, ja esimerkiksi tähän metsätilojen päätymiseen ulkolaiseen omistukseen tulisi tarttua.

Mutta mitä tulee tähän metsätalouden, metsänhoidon kannustinjärjestelmään, niin tämä tekninen esitys on oikein hyvä ja varmasti välttämätönkin, että saadaa oikealla tavalla toimeenpanoon nyt, kun vanha Kemera sitten päättyy, kiitos siitä. Itse metsänomistajana tiedän sen, että nimenomaan ne metsänhoidon — metsäsukcession, hienosti sanottuna — ensimmäiset vaiheet ovat niitä kaikista kalleimpia, tympeimpiä ja useimmiten niitä, jotka jäävät tekemättä. Ja niistä koituu niitä kansantaloudellisia tappioita sitten, kun se puuston järeys siellä metsäsukcession toisessa päässä, kun tehdään päätehakkuita, ei ole niin iso kuin mitä se voisi olla, jos ne varhaishoidon toimenpiteet olisi ajallaan tehty. No, tästä syystä sitten meillä on ollut jo pitkään tämä metsänhoidon kannustinjärjestelmä, vanha Kemera, ja nyt tulee tämä uusi, jossa aivan oikein painotetaan nimenomaan näiden varhaishoidon toimenpiteiden tukemista. Tämä on äärimmäisen tärkeää, jopa välttämätöntä.

Ja nyt kun tämä uusi Metka-järjestelmä tulee käyttöön, toivon, että hallitus aktiivisesti seuraa sen toimeenpanoa, sen toteutumista, ja ennen kaikkea sitä tehokkuutta. Ja toivon, että nyt päästään parempiin tuloksiin kuin mitä vanhassa Kemerassa päästiin nimenomaan siinä, kuinka paljon metsänomistajat käyttävät nimenomaan taimikon varhaishoitoon ynnä muihin liittyvää tukea. Ja kysyisinkin tässä, kun ministeri on paikalla: kuinka tätä aiotte nyt seurata ja kuinka voisimme vielä tehostaa sitä, että metsänomistajat tekisivät nämä varhaishoidon toimenpiteet ajallaan? Nyt kun puukauppa on hiljentynyt, huippuhinnoista on tultu alaspäin, niin se johtaa siihen... Tietysti metsänomistajat helpommin aina silloin, kun on puukauppatuloja enemmän, myöskin investoivat näihin varhaishoidon toimenpiteisiin. Toivon, että hallitus tätä nyt seuraa ja myöskin etsii keinoja siihen, kuinka uuden kannustinjärjestelmän tuet saataisiin mahdollisimman tehokkaasti ja laajalle käyttöön, ennen kaikkea niille yksityisille metsänomistajille, joilla nämä tuppaaavat jäämään tekemättä.

Punkt i protokollet PR 33/2023 rd

Varmasti niin yhteismetsät kuin osakeyhtiömuotoisestikin metsän omistavat yhteenliittymät hoitavat nämä asiat kyllä useimmiten ajallaan, mutta ongelmat ovat mielestäni nimenomaan siellä yksityismetsänomistajien päässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri käyttää puheenvuoron? Kaksi minuuttia voi sieltä paikalta vastata. — Olkaa hyvä.

15.44 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustajille erittäin hyvistä, kannustavista puheenvuoroista. Kyllä näkee, että täällä on paljon metsäalan asiantuntijoita, ja voi sanoa, että tahtotila on yhteinen. Täällä edustajat Kalmari, Lahdenperä, Jukkola ja Honkonen kaikki alleviivasivat juurikin tätä hyvää suomalaista metsänhoitoa ja sen merkitystä koko meidän metsätaloudelle.

Edustaja Kalmari nosti esille tämän yhteismetsän problematiikan, ja tällä Metkalla ja sillä de minimis -tuen nousemisella nimenomaan nyt pyritään siihen. On toki mahdollista, että siellä saattaa joku yksittäinen vielä jäädä rajan alle, mutta toivomme, että kun joulukuussa saamme sen esityksen, niin tämä asia tulisi hoidettua sitä kautta.

Edustaja Kinnari, juurikin tämä de minimis nopeuttaa ja yksinkertaistaa tukien käsittelyä. Taisi olla hallituksen esityksen perusteluissa todettu, että peräti kymmenen henkilötyövuotta voi olla se, millä tässä byrokratia vähenee, ja sehän on tietysti erinomaisen hyvä. Taimikon ja nuoren metsän hoitotyöt tosiaan voi aloittaa heti lain voimaantulon jälkeen, kun näissä muissa työlajeissa sitten vasta siinä vaiheessa, kun se rahoituspäätös on tullut, ja uskon, että tämäkin omalta osaltaan sujuvoittaa.

Edustaja Honkonen kysyi tästä, millä tavalla on tarkoitus seurata. Juurikin, nimenomaisesti, taimikon ja nuoren metsän hoitotyön kohdalla tämä on sitä kansallista, tätä ei tarvitse notifioida, eli tässä kyllä on ihan tarkoitus vuosittain katsoa, millä tavalla asia on lähtenyt etenemään. Tämä kannustinjärjestelmä on juuri se, jolla yritetään saada ihmiset hoitamaan ja tekemään niitä hoitorästejä, ja tämä on ollut valitettavaa, että esimerkiksi Kemerassa sitä rahaa on jäänyt jatkuvasti jakamatta. Toivotaan, että nyt tämä uudentyyppinen malli toisi myös innostuksen tähän oman metsäomaisuuden hoitamiseen, ja on tosi tärkeää, että se näkyy myöhäisempinä vuosina ja se näkyy myös siellä valtion tilipussissa sitten, kun hyvin hoidettua metsää aikanaan on saatu myös myyntiin. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till jord- och skogsbruksutskottet.